

Beslut

Datum 2025-05-13

Dnr 2024:9798

Sida 1 (24)

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av anpassade grundskolans
undervisning och rektorns ansvar för utbildningen utifrån
kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer vid
Slottsjords Norr ag i Halmstads kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Slottsajords Norr ag årskurserna 7–9 avseende undervisningens kvalitet utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt rektorns ansvar för utbildningen inom samma område.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda anpassade grundskolornas undervisning samt rektorns ansvar för utbildningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen, se bilaga 1. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 finns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Slottsajords Norr ag den 25 mars 2025. Besöket genomfördes av utredarna Marcus Rönnegård och Sylvia Lindqvist.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- En observation av delar av lärmiljön
- En gruppintervju med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen och skolan

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2025.

Beslut

Undervisningens bidrag till att ge eleverna kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

Slottsjords Norr ag i Halmstads kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen **i flera delar** utformas för att ge eleverna kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck samt utforma undervisningen utifrån kunskapsområdet så att den stärker elevernas möjligheter att göra medvetna och självständiga val
- gör eleverna delaktiga i utformningen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

Rektorns ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

Slottsjords Norr ag i Halmstads kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att rektorn **i flera delar** ansvarar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- utforma utbildningen inom kunskapsområdet så att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande
- samordna undervisningen så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som en helhet och säkerställ att lärarna får den kompetensutveckling som krävs för att stärka sina kunskaper inom kunskapsområdet

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 12 november 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör huvudmannen använda bifogad mall. Skicka redogörelsen via e-post, till [kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se](mailto: kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2024:9798) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Undervisningens bidrag till att ge eleverna kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

Undervisningens innehåll

Här bedöms:

- Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning
- Samordnad undervisning
- Kunskaper i undervisningen

Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning**Undervisningen inom kunskapsområdet är återkommande, men innehåller inte kunskaper om hedersförtryck**

Granskningen visar att olika moment och arbetsområden med koppling till kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer återkommer under åren på högstadiet. Inslag som rör hedersrelaterat våld och förtryck återkommer dock inte.

Av intervjuer med såväl elever som lärare framgår att flera delar av kunskapsområdet återkommer i undervisningen. Dock förekommer få inslag som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Lärare berättar att de undervisar utifrån kunskapsområdet i årskurserna 7–9 och att området är en del i de samhällsorienterande ämnena, de naturorienterande ämnena samt i ämnena bild, slöjd, teknik, svenska och engelska. Enligt lärarna samtalar de på lektionerna också spontant om sådant som rör kunskapsområdet varje vecka, till stor del utifrån elevernas egna frågor. Skolan har ett årshjul där det framgår under vilka perioder lärarna ska ha fokus på olika områden i sin undervisning, varav vissa av områdena har koppling till kunskapsområdet. Lärare uppger att eleverna får grundläggande kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer främst i de naturorienterande ämnena, där de på lektionerna bland annat har pratat om kroppen. Mer fördjupad kunskap får eleverna exempelvis i ämnet svenska genom den skönlitteratur de läser samt via nyhetsinslag med koppling till kunskapsområdet som eleverna tar del av i undervisningen och som de diskuterar. Lärare nämner att exempelvis frågor som rör hbtqi varit en del i dessa nyhetsinslag.

Undervisningen utifrån kunskapsområdet är aktuell och relevant

Granskningen visar att lärarna verkar för att den undervisning som rör kunskapsområdet ska möta eleverna på ett anpassat sätt utifrån elevernas kunskapsutveckling. Det förekommer ett visst samarbete som rör kunskapsområdet mellan lärarna och annan kompetens.

Lärare berättar att de eftersträvar att alltid ha aktuellt material om kunskapsområdet. För att göra detta läser de på och tittar på film. Av såväl elev- som lärarintervjuer framgår att eleverna får samtala om aktuella händelser och begrepp med koppling till kunskapsområdet. Exempelvis berättar några elever att de pratat om kärlek, barn och familjebildning och att liknande samtalsämnen återkommer varje vecka. Enligt lärare handlar det om att ta reda på var eleverna är i sin utveckling och de uppger att de försöker arbeta utifrån detta på bästa sätt. Lärare berättar att det finns ett visst samarbete med elevhälsan för att bredda och fördjupa perspektiv av kunskapsområdet. Exempelvis har skolkuratoren besökt eleverna på lektioner och bland annat haft en workshop som handlade om vänskap. Skolsköterskan har också haft tillfällen med eleverna och bland annat berättat om hur bindor och tamponger fungerar. De elever Skolinspektionen intervjuat uppger att de inte har träffat ungdomsmottagningen. Enligt lärare har dock elever under förra läsåret besökt ungdomsmottagningen, uppdelade i tjej- och killgrupper. Före besöket förberedde lärarna eleverna genom att förklara vad ungdomsmottagningen är. Eleverna tog del av en föreläsning om bland annat känslor och preventivmedel och fick även med sig rekvisita från ungdomsmottagningen. Efter besöket pratade lärarna och eleverna om vad de hade gjort under besöket.

Samordnad undervisning**Kunskapsområdet ingår i flera ämnen, men undervisningen är endast till viss del samordnad**

Granskningen visar att det inte finns någon utvecklad samordning av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer.

Enligt rektorn behöver de på skolan se över hur lärarna arbetar mer systematiskt och likvärdigt i den undervisning som kan knytas till kunskapsområdet. Detta bekräftas av de lärare Skolinspektionen intervjuat. I en lärarintervju framkommer exempelvis att de delar av kunskapsområdet som rör värdegrundsfrågor får större utrymme jämfört med det som finns i det centrala innehållet. Av lärarintervjuer framgår också att lärarna planerar var för sig och tar tillvara varandras kunskaper främst genom att utbyta erfarenheter informellt. Någon gång varje månad träffas hela kollegiet, men vid dessa möten diskuterar lärarna sällan innehållet i kunskapsområdet. Det finns forum såsom diskussioner på studiedagar, men inget knutet specifikt till kunskapsområdet. I övrigt förhåller sig lärarna till årshjulet som rullar årskursvis. Utöver det är lärarna fria att lägga in

frågor med koppling till kunskapsområdet på lektionerna. Om sådana frågor dyker upp i samband med lektioner kan lärarna lägga till dessa i undervisningen trots att det inte står i årshjulet för den perioden.

Kunskaper i undervisningen

Undervisningen ger eleverna möjligheter att utveckla kunskaper om reproduktion, sexualitet och identitet

Lärare uppger att eleverna får lära sig om kroppen, puberteten, relationer och kärlek samt hur det känns att vara kär. Detta bekräftas i såväl elevintervjuer som den dokumentation som begärts in från huvudmannen. I naturorienterande ämnen brukar lärarna och eleverna titta på ett avsnitt varje vecka ur en programserie med sex till åtta avsnitt, som handlar om sexuellt överförbara sjukdomar, hbtqi, kärlek och sex. Det material från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del av innefattar pedagogiska planeringar som kan knytas till kunskapsområdet och handlar bland annat om inslag i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen som rör moral och livsfrågor samt kropp och hälsa.

Undervisningen innehåller endast vissa inslag som bidrar till att stärka elevernas möjligheter att fatta medvetna och självständiga val

Av intervjuer med såväl elever som lärare och rektorn framgår att undervisningen i begränsad omfattning stärker elevernas förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Några lärare uppger exempelvis att det ofta blir diskussioner efter bokläsning eller efter en film eller ett avsnitt av något eleverna sett. Någon lärare berättar att eleverna brukar få motfrågor i valsituationer, som "Vad tycker du själv?". Lärarna arbetar även med livsval i undervisningen, exempelvis vem som gör vad i hemmet och vilka kläder man ska ha på sig.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla sin förståelse för egna och andras rättigheter samt förmedlar betydelsen av samtycke

Av intervjuer med såväl elever som lärare och rektorn framgår att det finns återkommande inslag i undervisningen som handlar om betydelsen av samtycke. Rektorn och lärare uppger att arbetet bland annat handlar om elevernas gränssättningar och hur de kan säga ja eller nej. Lärare berättar att de pratar med eleverna om att bestämma över sin egen kropp och att det är en självklarhet att säga nej för den som inte vill trots att personen gett andra signaler innan. De samhällsorienterande ämnena innehåller ett område som rör lagar, regler och normer där undervisningen berör förståelsen av egna och andras rättigheter samt aspekter av samtycke. Enligt lärarna så pratar de även med eleverna om hur man ska behandla varandra.

Undervisningen ger möjligheter att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön

Av intervjuer med elever och lärare framgår att eleverna möter både planerade och mer spontana inslag i undervisningen som handlar om olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt samt jämlikhet mellan könen. I intervju med elever framkommer att de pratat om att synen på killar och tjejer kan vara olika i samhället, exempelvis att tjejer förväntas vara "snällare" än killar och att killar tänker mer på det motsatta könet jämfört med tjejer. Några lärare berättar att det finns inslag i undervisningen som handlar om jämlikhet mellan könen och hur samhället ser på kvinnor respektive män. I de samhällsorienterande ämnena har lärarna tagit upp hur olika föreställningar om kvinnligt och manligt kan påverka människors livsvillkor. Enligt lärare finns det elever på skolan som är styrda av att kvinnor och män har vissa roller och identiteter i hemmet och samhället och att lärarna också behandlar sådana föreställningar i undervisningen. En lärare ger som exempel att det kan uppstå diskussioner om eleverna får ta del av bilder där kvinnor iklär sig typiskt "manliga" roller med manliga attribut, såsom snickare.

Undervisningen ger begränsade möjligheter att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck

Av intervjuer med såväl elever, lärare och rektorn framgår att eleverna inte får möjlighet att utveckla kunskaper om sådant som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Lärare uppger att de inte har arbetat så mycket som det är önskvärt med dessa frågor och enligt lärare genomför de inga planerade moment i undervisningen som rör hedersproblematisering. De moment som förekommit har varit sporadiska. Det har exempelvis hänt att eleverna möter inslag som rör hedersrelaterat våld och förtryck i samband med de nyheter de ser inom ramen för undervisningen och att det då blir en diskussion i klassrummet. I lärarintervjuerna framkommer att det finns planer på att ta upp hedersfrågorna mer inom samhällsorienterande ämnen. Enligt lärare är det dock ett känsligt område och det kan bli svåra och laddade diskussioner.

Undervisningen ger möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i medier och andra sammanhang

Av lärar- och elevintervjuer framkommer att eleverna får möta inslag i undervisningen som rör könsnormer, sexualiserade bilder och olika medier. En lärare berättar exempelvis att en uppgift i ämnet bild gick ut på att eleverna fick titta på bilder av män och kvinnor i olika situationer och med olika stilar och utseenden. Därefter fick eleverna sortera bilderna under olika könstillhörighet och sedan resonera om sina val. I samband med detta gick läraren igenom olika ord och begrepp med textlappar för att eleverna skulle förstå innebörden, exempelvis sådant som biologiskt och socialt kön. Enligt läraren uppstod då frågor bland eleverna som exempelvis "Varför är detta en riktig man?", "Varför ser den

personen ut så och vad ger det för associationer?” Läraren har även liknande bilder och uppgifter som rör jämställdhet mellan könen. En annan lärare uppger att i ämnet svenska under föregående läsår så tog läraren upp sådant som målas upp som typiskt manligt eller kvinnligt i sociala medier och reklam med eleverna.

Vid inledningen av vårterminen deltog lärarna i en kompetensutvecklingsinsats med Riksförbundet för sexuell upplysning, RFSU. Enligt lärarna fick de då vägledning om hur de på lämpligt vis kan beröra frågor som rör pornografi med eleverna i undervisningen. Exempelvis har eleverna i de samhällsorienterande ämnena fått se en programserie som handlar om området pornografi. Utifrån denna programserie har de sedan fört samtal om vad pornografi innebär, att det är skådespeleri, på låtsas och inte det verkliga livet. Några lärare berättar att det även finns planer på att arbeta med frågor som rör pornografi i de naturorienterande ämnena.

Undervisningens form

Här bedöms:

- Didaktiska val i undervisningen
- Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat
- Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor

Didaktiska val i undervisningen

Uppgifter i undervisningen är elevaktiva, verklighetsnära och relevanta

Granskningen visar att lärarna verkar för att de uppgifter eleverna möter i undervisningen ska vara elevaktiva, verklighetsnära och utgå från konkreta exempel som eleverna kan relatera till.

I lärarintervjuer framkommer att lärarna använder konkreta bilder, gestikulerar, gör jämförelser med sådant eleverna känner till och dramatiserar för att göra abstrakt innehåll mer konkret. Lärarna ställer också frågor om sådant som eleverna kan relatera till, exempelvis vad föräldrarna jobbar med. Lärare uppger att majoriteten av eleverna brukar vistas på olika sociala medier, där de kommer i kontakt med sådant som kan ha koppling till sexualitet, samtycke och relationer. Utifrån det eleverna möter i dessa sammanhang tar lärarna upp olika frågor som rör kunskapsområdet. Det förekommer även att lärarna i skolan fångar upp bråk på sociala medier. Lärarna och eleverna brukar då prata om att sådant kan skada relationer eftersom inblandade personer agerar i affekt. Någon lärare berättar att de haft ett lektionspass som med grund i elevernas funderingar handlade om hur de ska bete sig på nätet. De utgick från ett material från en barnrättsorganisation

och exempelvis pratade läraren och eleverna om en rullstolsburen person som hade ett rikt liv på nätet med många vänner via ett online-spel.

Det finns strategier i undervisningen för att stödja elevernas lärande utifrån kunskapsområdet

Granskningen visar att lärmiljön är utformad för att möta elevernas behov. Undervisningen innehåller olika kommunikationsverktyg för att stödja elevernas lärande. Det framgår också att eleverna får förutsättningar att använda olika begrepp, bland annat kopplade till kunskapsområdet.

Enligt rektorn är det ur ett lärandeperspektiv bland annat viktigt att eleverna får möjlighet att samtala inom ramen för undervisningen. Den biträdande rektorn uppger att skolledningen för en dialog med lärarna om vilken lärmiljö de skapar för att inkludera eleverna i sin undervisning. Av lärarintervjuerna framgår att eleverna får arbeta med sina olika sinnen. Den observation av elevernas lärmiljöer som Skolinspektionen genomförde i samband med skolbesöket visade att elevernas hemklassrum innehöll möblering, läromedel och hjälpmedel som möjliggör lärande och socialt samspel. Där fanns bänkar till alla elever för interaktion i helklass samt två grupprum med möblering och plats för mindre grupper eller enskilda elever. I samtal med rektorn under observationen framkom att eleverna får undervisning i idrott och hälsa, slöjd samt hem- och konsumentkunskap i andra lokaler avsedda för dessa ämnen.

Såväl elever som lärare berättar att lärarna införlivar olika begrepp i sin undervisning genom att stanna upp och förklara vad begrepp står för så eleverna ska förstå vad läraren talar om. I ämnet svenska arbetar de exempelvis med veckans ord och under förra läsåret använde de en begreppslista som rörde sexualitet, samtycke och relationer. Av lärarintervjuer och observationer av lärmiljön framgår att undervisningen innefattar teckenstöd samt visuella hjälpmedel. Lärarna uppger att eleverna har tillgång till appar för kommunikationsstöd samt olika former av bildstöd. Lärarna använder bildkartor och bildstödsprogram i undervisningen. Det finns även tillgång till talsyntes för de elever som behöver.

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Undervisningen innehåller insatser för att främja ett tryggt klassrumsklimat

Granskningen visar att lärarna verkar för ett öppet och tillitsfullt klassrumsklimat så att alla elever inkluderas och kan delta i sådana samtal som rör sexualitet, samtycke och relationer. Det finns också strategier och generella förhållningssätt för hur skolarbetet inklusive kunskapsområdet ska fungera och hur en samvaro med ömsesidig respekt inom gruppen ska se ut.

Enligt lärare får eleverna i undervisningen möjlighet att reflektera över frågor som inte har ett givet svar, bland annat genom att eleverna får fundera över vad de tycker i en specifik fråga eller hur de ser på en situation som eleverna kan relatera till. I en lärarintervju framkommer att det för vissa elever kan vara svårt att greppa de olika delarna inom kunskapsområdet. Enligt lärare finns oftast kunskapen där hos eleverna, men det gäller att komma fram till vad de som deltar i samtalet menar genom att använda rätt begrepp. En lärare berättar att det då handlar om att arbeta för att samtliga elever ska kunna vara med och svara.

Enligt rektorn arbetar skolan för att alla elever oavsett könstillhörighet ska våga reflektera och samtala och att värdegrundarbete och goda relationer är viktigt i detta arbete. Av elevintervjun framgår att eleverna upplever att det känns bra att prata om sådant som rör sexualitet, samtycke och relationer på lektionerna. Lärare berättar att det är viktigt att vara en stark ledare och att signalera att det inte är något konstigt att prata utifrån kunskapsområdet för att alla elever ska känna sig trygga och bekväma. Lärare uppger att de i anslutning till diskussioner behöver lyfta fram de elever som inte pratar och vägleda de som vill prata mycket. Det innebär bland annat att de gör eleverna uppmärksamma på att vänta på sin tur, att de försöker vara en ledande förebild och att de visar för hela klassen att alla har samma möjligheter. Lärare använder olika strategier för att göra alla elever delaktiga i samtalen. En lärare berättar exempelvis att de brukar jobba med övningar där ordet går vidare mellan eleverna så att alla får prata under rundan. På den stunden hinner eleverna också förbereda sig på vad de vill ta upp.

Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor

Eleverna har visst inflytande över undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

Granskningen visar att eleverna har vissa generella möjligheter att tycka till om planering, genomförande och utvärdering av undervisningen. Elevdelaktigheten vad gäller kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer är dock begränsad.

Lärare uppger att de generellt brukar fråga eleverna vad de tycker om undervisningen. Eleverna berättar att de fått uttrycka sin åsikt om vad som fungerat bra i undervisningen i ämnena engelska musik, matematik och i naturorienterande ämnen. Enligt lärarna försöker de fånga upp olika frågor om exempelvis sexualitet, samtycke och relationer som kommer från eleverna och se hur eleverna reagerar när de lyfter olika frågor. Det finns dock inga särskilda insatser från lärarna för att ge eleverna inflytande över den undervisning som rör kunskapsområdet. I en lärarintervju framkommer att elevernas inverkan på undervisningen sträcker sig till att få vara med och påverka vissa delar av innehållet eller välja arbetssätt. Det förekommer också att efter ett antal lektioner

i vissa ämnen så brukar eleverna få berätta vad de gjort och varför samt utvärdera olika moment utifrån frågor om vad som var svårt och vad som gick bra.

Undervisningen fångar upp aktuella frågor knutna till kunskapsområdet

Granskningen visar att vardagshändelser och aktuella samhällsfrågor med koppling till sexualitet, samtycke och relationer blir en del av undervisningen.

Enligt lärarna får eleverna möjlighet att diskutera och reflektera. Utöver lärarna så finns elevassistenterna alltid med för att stödja i samtalen. I en lärarintervju framkommer att det finns elever som hänger med i nyhetsflödet och som är uppdaterade på vad som händer i såväl Sverige som inom kommunen. Det uppstår ofta frågor bland eleverna som rör kunskapsområdet, exempelvis fall av mäns våld mot kvinnor. Läraren brukar fånga sådana spontana frågor direkt i klassen. Enligt lärarna arbetar de dessutom i de samhällsorienterande ämnena med veckans nyhet en gång i veckan och utgår från nyheter i enklare form. Det innebär att eleverna väljer en nyhet, skriver om den och redovisar. Det kan bland annat handla om frågor med koppling till sexualitet, samtycke och relationer.

Rektorns ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

Rektorns ansvar

Här bedöms:

- Rektorns styrning
- Förutsättningar för samordning
- Ansvar för kompetensutveckling

Rektorns styrning

Rektorn ser i viss mån till att kunskapsområdet behandlas återkommande i utbildningen

Granskningen visar att rektorn i vissa delar styr så att lärarna återkommande behandlar kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. Detta gäller dock inte inslag som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

Av intervjuer med såväl lärare som med rektorn framgår att rektorn i viss mån verkat för att lärarna återkommande behandlar delar av kunskapsområdet under högstadiet. Enligt lärarna är rektorn och den biträdande rektorn hittills inte så inblandade i arbetet att göra kunskapsområdet återkommande i utbildningen. Rektorn har dock tagit initiativ och lagt en grund för fortsatt arbete med kunskapsområdet genom vissa kompetensutvecklingsinsatser. I intervjuer med

lärare, rektorn och den biträdande rektorn framkommer dock att rektorn inte verkat för att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck ska bli en del i utbildningen samt att lärarna inte heller arbetat med detta i sin undervisning.

Förutsättningar för samordning

Rektorn verkar delvis för att undervisningen utifrån kunskapsområdet samordnas och inkluderas i olika ämnen

Granskningen visar att rektorn inte gjort några särskilda insatser för att samordna undervisningen utifrån kunskapsområdet. Lärarna ges dock förutsättningar att själva ta initiativ till att ta upp kunskapsområdet i sin undervisning i de olika ämnena.

Rektorn uppger sig värna om möjligheten för lärarna att samverka och berättar att det finns mötestillfällen för samverkan på skolan. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår dock att rektorn inte har genomfört några särskilda insatser för samordning vad gäller sexualitet, samtycke och relationer. Enligt lärarna pågår inga ämnesövergripande arbeten som rör kunskapsområdet. Lärarna berättar att de håller sig uppdaterade på vad kollegorna undervisar om och att de jobbar tätt i arbetslag. I övrigt utgår lärarna bland annat från det generella årshjul som finns på skolan där det framgår under vilka perioder lärarna ska ha fokus på olika områden i sin undervisning. Lärarna uppger också att de har olika mötestider där de kan ta upp frågor som rör kunskapsområdet, men det finns ingen styrning från rektorn som säkerställer detta. I intervju med rektorn framkommer att rektorn är medveten om att kunskapsområdet främst blir en del i undervisningen i de naturorienterade ämnena, de samhällsorienterade ämnena samt i ämnet svenska.

Ansvar för kompetensutveckling

Rektorn tar delvis ansvar för kompetensutveckling inom kunskapsområdet

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att skapa förutsättningar så att lärare och övrig personal har kompetens inom delar av kunskapsområdet. Dock behöver lärarna kompetensutveckling om frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

Rektorn berättar att lärarna har ett gemensamt arbete där kollegor tillsammans utvecklar kunskap. Det innebär bland annat att lärarna observerar varandra och beaktar fysisk lärmiljö och social miljö och de fyller i observationsprotokoll. Detta bekräftas av lärarna som också uppger att de delger varandra kunskaper på mer informell väg. Därvid är skolans elevassistenter enligt lärarna ett bra stöd. Lärarna delar även med sig till varandra av material om kunskapsområdet. Enligt lärarna har de även gemensamma klassplaneringar, men vid dessa tillfällen har de hittills inte tagit upp sexualitet, samtycke och relationer. I intervjuer med lärare

och rektorn framkommer att den utbildningsinsats med RFSU som de genomgått handlade om läroplanens skrivningar om kunskapsområdet. Enligt rektorn syftade insatsen till att skapa medvetenhet bland lärarna för att kunna integrera kunskapsområdet i undervisningen i olika ämnen. Vidare deltog samtliga lärare på skolan vid slutet av höstterminen år 2024 i en studiedag om sexualitet, samtycke och relationer som utgick från innehållet på Skolverkets webbsida. Såväl lärare som den biträdande rektorn uppger att lärarna skulle behöva utbildning om hur de kan närma sig känsliga frågor som hedersrelaterat våld och förtryck samt få redskap för att ta upp sådant som kan verka känsligt för en del elever.

Identifierade utvecklingsområden

Undervisningens bidrag till att ge eleverna kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck samt utforma undervisningen utifrån kunskapsområdet så att den stärker elevernas möjligheter att göra medvetna och självständiga val

Läroplanen anger att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas.¹ Vidare anger läroplanen att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.² Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i

¹ Lgra22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag Skolans uppdrag.

² Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

samhällslivet. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar.³ Utbildningen ska främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val.⁴

Av granskningen framgår att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna möjligheter att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck. Granskningen visar att de diskussioner som förs är främst utifrån oplanerade inslag eller på förekommen anledning, vilket kan medföra att kunskaper om hedersproblematik inte kommer alla elever till del eller att frågor om hedersrelaterat våld och förtryck inte blir återkommande i undervisningen. Genom att undervisningen har inplanerade inslag där frågor om maktstrukturer som rör hedersrelaterat våld och förtryck ingår kan eleverna rustas med kunskaper och positiva värden för att bygga trygga och respektfulla relationer. Genom att ge eleverna kunskaper om maktstrukturer som rör hedersrelaterat våld och förtryck kan elever även få kunskap om grundläggande rättigheter såsom kroppslig integritet, insikt i vad det innebär att leva ett liv fritt från våld samt insikt om rätten att få forma och påverka sitt liv.

Det framgår också att undervisningen i begränsad omfattning stärker elevernas förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Genom att ha inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att reflektera över och bearbeta attityder och normer som kan knytas till sexualitet, samtycke och relationer så stärks eleverna i att göra medvetna och självständiga val.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar att utveckla undervisningen för att eleverna ska få möjlighet att utveckla kunskaper om maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck. Detta kan innebära att undervisningen innehåller olika arbetsuppgifter som låter eleverna reflektera över exempelvis oskuldsnormer, begränsningar av handlingsutrymme och att hedersproblematik omfattar både flickor och pojkar. För att lärarna både ska kunna upptäcka utsatthet hos eleverna och förmedla kunskaper i undervisningen behöver lärarna ha kunskaper inom området. Skolverket har material som kan användas i detta.⁵ Skolinspektionen rekommenderar också att rektorn ger lärarna förutsättningar att utveckla undervisningen utifrån kunskapsområdet så att den stärker elevernas förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Det kan innebära att i undervisningen arbeta med exempelvis värderingsövningar,

³ Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

⁴ Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

⁵ [Motverka hedersrelaterat våld och förtryck i skolan - Skolverket](#) (hämtad 2025-05-02) samt [Hedersrelaterat våld och förtryck – skolans ansvar och möjligheter - Skolverket](#) (hämtad 2025-05-02)

argumentationsövningar, gränsdragningsövningar eller liknande. På Skolverket finns material som kan användas i detta arbete.⁶

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande del:

- gör eleverna delaktiga i utformningen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

Läroplanen anger att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska även se till att tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen samt förbereda eleverna för delaktighet, medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.⁷ Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.⁸

Av granskningen framgår att eleverna har få möjligheter att delta i planering, genomförande samt utvärdering av den undervisning som rör kunskapsområdet. Genom att strukturerat och medvetet involvera eleverna i planeringen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer utvecklas deras förmåga att påverka samt möjligheten att identifiera områden som behöver fördjupas.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att eleverna får ökat utrymme för delaktighet i planeringen och utvärderingen av undervisningen om kunskapsområdet. Ett sätt kan vara att lärare utefter elevernas mognad på ett strukturerat sätt tar del av elevernas behov och önskemål när det gäller undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer. Detta kan innebära att göra eleverna delaktiga i planeringen exempelvis genom att fråga eleverna vad de vill veta mer om, att med varierande arbetssätt göra eleverna delaktiga i genomförandet exempelvis med frågelåda och visuellt stöd eller att utvärdera arbetsområden och moment genom direkta frågor till eleverna. Som stöd i arbetet kan rektorn använda Skolverkets material om Sexualitet, samtycke och relationer i anpassade grundskolan⁹ samt Elevers rätt till delaktighet i sin utbildning.¹⁰

⁶ [Sexualitet, samtycke och relationer - Skolverket](#) (hämtad 2025-05-02) samt [Elevers rätt till delaktighet i sin utbildning - Skolverket](#) (hämtad 2025-05-02)

⁷ Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

⁸ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

⁹ [Sexualitet, samtycke och relationer i anpassade grundskolan – webbkurs - Skolverket](#) (hämtat 2025-05-02)

¹⁰ [Elevers rätt till delaktighet i sin utbildning - Skolverket](#) (hämtat 2025-05-02)

Rektorns ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- utforma utbildningen inom kunskapsområdet så att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande

Läroplanen anger att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer och att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. Eleverna ska återkommande under skolgången få möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer och i utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas.¹¹

Av granskningen framkommer att rektorn endast i viss mån styr arbetet för hur kunskapsområdet återkommande ska behandlas i utbildningen genom ett årshjul. Det framgår också att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna möjligheter till kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns återkommande insatser i utbildningen vad gäller sexualitet, samtycke och relationer, men rektorn har inte tagit ett särskilt ansvar för att hedersrelaterat våld och förtryck återkommer i utbildningen. Genom att ta ansvar och se till att hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande ger det eleverna möjlighet till progression och fördjupat lärande i utbildningen utifrån kunskapsområdet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn som pedagogisk ledare samt chef över personalen på skolan tar ansvar för att hedersrelaterat våld och förtryck återkommande behandlas i utbildningen. Det kan innebära att ge lärarna ökade förutsättningar att utforma undervisningen om kunskapsområdet så att det återkommer i alla årskurser. Skolverket har material som kan användas i detta.¹²

¹¹ Lgr22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag, Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

¹² [Sexualitet, samtycke och relationer - Skolverket](#) (hämtad 2025-05-02)

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande del:

- samordna undervisningen så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som en helhet och säkerställ att lärarna får den kompetensutveckling som krävs för att stärka sina kunskaper inom kunskapsområdet

Läroplanen anger att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.¹³ Läroplanen anger också att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.¹⁴ Vidare anger läroplanen att rektorn inom givna ramar har ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹⁵

Av granskningen framgår att det inte finns någon utvecklad samordning för undervisningen gällande kunskapsområdet. Det leder till att eleverna i begränsad omfattning får möjlighet att ta del av flera perspektiv utifrån olika ämnen. Lärare tar eget initiativ för att undervisningen i olika ämnen samordnas så att kunskapsområdet blir en helhet för eleverna, men det finns ingen avsatt tid för detta. Lärare planerar i huvudsak undervisningens innehåll var för sig. Genom att lärare samordnar sin undervisning och får större kännedom om vad andra lärare undervisar om och förhåller sig till, kan lärare närma sig kunskapsområdet tillsammans. Det kan skapa en helhet för elever där olika ämnen bidrar med olika perspektiv.

Det framgår även att rektorn inte säkerställt att lärarna fått den kompetensutveckling inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck som de är i behov av. Genom att ta reda på vilka behov av kompetensutveckling som finns gällande kunskapsområdet och se till att lärarna får den kompetensutveckling som de behöver kan utbildningen stärkas. När lärarna får kompetensutveckling kan de dela med sig av sina kunskaper och lära av varandra. Det ger ökade möjligheter för eleverna att bland annat få en undervisning som stärker förmågan att göra medvetna och självständiga val, bidrar till förståelse för egna och andras rättigheter, förmedlar

¹³ Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

¹⁴ Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper Riktlinjer.

¹⁵ Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

betydelsen av samtycke, får kunskaper om maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck samt utvecklar elevernas kritiska förhållningssätt till framställningar av relationer och sexualitet i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tar ansvar för att ge lärarna förutsättningar att samordna olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som helhet. Rektorn bör även se till att lärarna får den kompetensutveckling de behöver samt ge lärarna och annan personal möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen. På Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM finns material som kan användas i detta arbete.¹⁶

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Anna-Carin Kostic, utredare.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Marcus Rönnegard. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Sylvia Lindqvist och Ewa Mölleryd deltagit.

¹⁶ [Planera, organisera och följa upp kollegialt lärande - Skolverket](#) och [Kompetensutveckling - Specialpedagogiska skolmyndigheten](#) (hämtat 2025-05-02)

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i de utvalda anpassade grundskolornas undervisning samt rektorns ansvar för utbildningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. I granskningen bedöms kvaliteten på undervisningen samt rektorns ansvar för utbildningen i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

Kvalitetskriterier

Undervisningens innehåll

Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning

Samordnad undervisning

Kunskaper i undervisningen

Undervisningens form

Didaktiska val i undervisningen

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor

Frågeställning 2

I vilken utsträckning tar rektorn ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

Kvalitetskriterier

Rektorns ansvar

Rektorns styrning

Förutsättningar för samordning

Ansvar för kompetensutveckling

Bilaga 2: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹⁷

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.¹⁸

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁹ Att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar innebär att det måste finnas kunskap hos såväl lärare och annan personal som hos elever om vad dessa värderingar och rättigheter innebär och hur de kan förverkligas.²⁰

Av skollagen framgår att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal.²¹

Av de inledande delarna av läroplanen för anpassade grundskolan framgår att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Vidare framgår att medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.²²

¹⁷ 26 kap. 20 § skollagen.

¹⁸ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁹ 1 kap. 5 § skollagen.

²⁰ Prop. 2009/10:165, s. 634.

²¹ 2 kap. 25 § skollagen.

²² Lgr22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmännisklighet.

Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen och ta klart avstånd från det som strider mot dem.²³

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²⁴

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.²⁵

Skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmönster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.²⁶

Skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar

²³ Lgr22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet.

²⁴ Lgr22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

²⁵ Lgr22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter.

²⁶ Lgr22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.²⁷

Av de inledande delarna av läroplanen för anpassade grundskolan framgår att skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.²⁸

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår avseende skolans mål bland annat följande. Att varje elev ska kunna göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter. Att varje elev respekterar andra människors egenvärde samt deras kroppsliga och personliga integritet, tar avstånd från att människor utsätts för våld, förtryck, diskriminering och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa andra människor. Att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utveckla en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.²⁹

Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Vidare ska alla som arbetar i skolan aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper samt visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt.³⁰

Läraren ska klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet. Vidare ska läraren öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Undervisningen ska av läraren planeras och genomföras så att eleverna möts och

²⁷ Lgra22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²⁸ Lgra22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden.

²⁹ Lgra22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Mål.

³⁰ Lgra22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.³¹

Avseende kunskaper framgår i läroplanens andra del att skolan bland annat ansvarar för att varje elev som läser ämnen efter genomgången anpassad grundskola kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden samt har fått kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck.³²

Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang och möjligheter att arbeta ämnesövergripande.³³

Avseende elevernas inflytande anges både i skollagen och i läroplanen att elever ska ges inflytande över utbildningen och att formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. I läroplanen anges vidare bland annat att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska verka för att eleverna oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen och även planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.³⁴

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.³⁵ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.³⁶ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och inom givna ramar ett särskilt ansvar i bland annat följande delar: Att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Att kunskapsområdet sexualitet,

³¹ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

³² Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper, Mål.

³³ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper Riktlinjer.

³⁴ 4 kap. 9 § skollagen, Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer.

³⁵ 2 kap. 9 § skollagen

³⁶ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen

samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. Att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjligheter att uppfatta större kunskapsområden som en helhet och att i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden.

Rektorn har även inom givna ramar ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.³⁷

Kursplanerna består av delarna syfte och centralt innehåll och har tillhörande betygskriterier samt i vissa ämnen även kriterier för bedömning av kunskaper.³⁸

³⁷ Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

³⁸ Lgra22, avsnitt 3. Kursplaner.